

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»

протокол від 24 вересня 2021 р.
№ 8_

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
для проведення самостійних занять
з навчальної дисципліни
«Логіка»**

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності код спеціальності 256 «Національна безпека» освітньо-
професійна програма «Національна безпека (за окремими сферами
забезпечення і видами діяльності)»

факультет педагогічних технологій та освіти впродовж життя
кафедра філософсько-історичних студій та масових комунікацій

Рекомендовано на засіданні
кафедри філософсько-історичних
студій та масових комунікацій
протокол № 2 від «22» вересня
2021 р.

Розробник: кандидат філософських наук, доцент кафедри філософсько-
історичних студій та масових комунікацій Кобетяк А.Р.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни є надання теоретичних знань про закони і форми мислення, а також вироблення навичок правильно, тобто чітко визначено, неупереджено, послідовно та доказово міркувати. Знання логіки дозволяє безпомилково отримувати нове, тобто вивідне знання. Тому, дисципліна містить теми, що спрямовані на покращення підготовки юристів. Логіка підвищує загальний інтелектуальний рівень та культуру мислення людини. Основна увага у запропонованому курсі приділена розвитку та вдосконаленню у курсантів логічної культури, вміння логічно правильно міркувати, критично мислити

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- формування у студентів уявлення про закони логіки та шляхи їх практичного застосування;
- навчитися логічно грамотно будувати свої міркування і знаходити помилки в міркуваннях опонентів;
- вивчити основні форми мислення людини;
- конструювати коректну аргументацію;
- засвоїти методи логіки для дослідження наукових проблем у правознавстві та правоохоронній діяльності;
- застосовувати логічні методи у процесі юриспруденції.

Результатами вивчення дисципліни є набуття студентами таких компетенцій:

- виявляти логічну структуру висловлювань, формувати її у відповідності до логічних правил;

- мислити якісно визначені предмети та явища, уникати суперечностей у процесі міркування, рухати власну думку послідовно, доводити істинність думок та спростовувати хибні думки;

- використовувати у процесі навчальної та професійної діяльності судження, логічна форма яких адекватно та зрозуміло виражає сутність думки, точно виражати предмет мислення та коректно здійснювати ствердження та заперечення його ознаки;

- вміти правильно виокремлювати логічні зв'язки між простими судженнями у складі складного, володіти способами правильної побудови власних складних суджень;

- виявляти логічні помилки у висловлюваннях, які пропонуються до уваги;

- коректно ставити запитання та надавати відповіді на запитання, володіючи усіма їх видами та правилами побудови;

- використовувати правила побудови логічних умовиводів, забезпечуючи істинність висновку або максимальну ступінь його ймовірності;

- будувати коректне доведення тези прямим та непрямыми способом, використовувати шляхи ефективного спростування тези;

- вміти використовувати логічні закони, беручи участь у суперечках, дискусіях, диспутах;

- знати логічну структуру та способи побудови наукових теорій;

- коректно виконувати роль пропонента та опонента;

- використовувати логічні закони у процесі укладання ділових документів;

- вміти логічно готувати публічні виступи.

2. ТЕМАТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Логіка у загальній системі знань.

Тема 1. Вступ. Предмет і значення логіки. Історія логіки. Логіка в структурі людського пізнання. Логіка як наука. Історія логіки. Поняття мислення. Мислення і мова. Формальна та діалектична логіка. Логічна форма. Основні форми та логічна семантика. Практичне значення логіки для студентів юридичних спеціальностей

Тема 2. Поняття як форма мислення. Логічні прийоми утворення понять. Поняття і слово. Зміст і обсяг поняття. Види понять. Зміст поняття і склад злочину. Відношення між поняттями. Операції над поняттями. Узагальнення і обмеження понять.

Тема 3. Судження та дії над ними. Загальна характеристика суджень та їх структура (будова). Роль запитання у судовому пізнанні. Класифікація суджень. Просте судження, його види і структура. Категоричні судження і їх види. Розподіленість термінів у судженнях. Логічні змінні та логічні постійні. Судження і пропозиційна функція. Поділ суджень за модальністю. Відношення між судженнями. Види відношень. Складні судження. Умовні, єднальні (кон'юнктивні) та розподільні (диз'юнктивні) судження.

Змістовий модуль 2. Закони логіки та умовивід

Тема 4. Основні закони логіки. Загальна характеристика основних законів логіки. Закон тотожності. Закон суперечності. Закон виключення третього. Закон достатньої підстави. Закон комутативності. Значення законів логіки для судового дослідження.

Тема 5. Умовиводи. Безпосередні умовиводи. Поняття логічного виводу. Загальна характеристика умовиводів. Безпосередні умовиводи.

Тема 6. Дедуктивні умовиводи (опосередковані). Загальна характеристика дедуктивних умовиводів. Простий категоричний силлогізм. Його визначення і склад. Аксиома силлогізму.

Змістовий модуль 3. Дедукція та індукція

Тема 7. Категоричний силізізм. Загальні правила категоричного силізізму. Фігури і модуси категоричного силізізму. Категоричні силізізми з виділяючими засновками. Категоричні силізізми, в яких більшим засновком є судження-визначення. Категоричні силізізми, побудовані із суджень можливості. Категоричні силізізми з імовірними засновками. Логічні помилки, які трапляються в категоричних силізізмах.

Тема 8. Дедуктивні умовиводи. Умовно-категоричний силізізм. Розподільно-категоричний силізізм. Умовно-розподільний силізізм. Скорочені силізізми. Умовиводи із суджень з відношеннями.

Тема 9. Індуктивні умовиводи. Поняття про індукцію. Індукція в судовому пізнанні. Спостереження та експеримент. Повна і неповна індукція. Індукція через простий перелік. Індукція через відбір фактів, які виключають випадкові узагальнення. Наукова індукція. Методи встановлення причинних зв'язків між явищами. Зв'язок індукції і дедукції.

Змістовий модуль 4. Методика мислення у процесі доведення

Тема 10. Аналогія. Поняття і структура умовиводів за аналогією. Аналогія в судовому пізнанні.

Тема 11. Доведення і спростування. Поняття доведення. Логічне доведення і судовий доказ. Побудова доведення: теза доказу, аргументи, демонстрація. Види доведення та їх поділ на прямі і непрямі в кримінальному процесі. Спростування. Правила доведення і спростування та помилки, які трапляються в доведеннях.

Тема 12. Гіпотеза. Поняття гіпотези і її структура. Види гіпотез. Версія у судовому дослідженні. Висування та перевірка версій.

Житомирська політехніка	Міністерство освіти і науки України Державний університет «Житомирська політехніка»
----------------------------	--

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота	усього	лекції	практичні	самостійна робота
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Логіка у загальній системі знань.								
Тема 1. Предмет і значення логіки. Історія логіки	8	2	2	4	10	0,5	0,5	9
Тема 2. Поняття як форма мислення	11	4	4	3	10	0,5	0,5	9
Тема 3. Судження та дії над ними	11	4	4	3	10	0,5	0,5	9
<i>Разом за змістовий модуль 1</i>	30	10	10	10	30	1,5	1,5	27
Змістовий модуль 2. Закони логіки та умовивід								
Тема 4. Основні закони логіки	8	2	2	4	10	0,5	0,5	9
Тема 5. Умовиводи. Безпосередні умовиводи	11	4	4	3	8	0,5	0,5	7
Тема 6. Дедуктивні умовиводи (опосередковані)	11	4	4	3	12	0,5	0,5	11
<i>Разом за змістовий модуль 2</i>	30	10	10	10	30	1,5	1,5	27
Модуль 2								
Змістовий модуль 3. Дедукція та індукція								
Тема 7. Категоричний силогізм	11	2	3	6	10	0,5	0,5	9
Тема 8. Дедуктивні умовиводи	13	3	3	7	10	0,5	0,5	9
Тема 9. Індуктивні умовиводи	11	3	2	6	10	0,5	0,5	9
<i>Разом за змістовий модуль 3</i>	35	8	8	19	30	1,5	1,5	27
Змістовий модуль 4. Методика мислення у процесі доведення								
Тема 10. Аналогія	8	1	1	6	8	0,5	0,5	7
Тема 11. Доведення і спростування	8	2	1	5	11	0,5	0,5	10
Тема 12. Гіпотеза	9	1	2	6	11	0,5	0,5	10
<i>Разом за змістовий модуль 4</i>	25	4	4	17	30	1,5	1,5	27
ВСЬОГО	120	32	32	56	120	6	6	108

Житомирська політехніка	Міністерство освіти і науки України Державний університет «Житомирська політехніка»
------------------------------------	--

Теми практичних (лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Предмет і значення логіки. Історія логіки	2	0,5
2	Поняття як форма мислення	4	0,5
3	Судження та дії над ними	4	0,5
4	Основні закони логіки	2	0,5
5	Умовиводи. Безпосередні умовиводи	4	0,5
6	Дедуктивні умовиводи (опосередковані)	4	0,5
7	Категоричний силогізм	3	0,5
8	Дедуктивні умовиводи	3	0,5
9	Індуктивні умовиводи	2	0,5
10	Аналогія	1	0,5
11	Доведення і спростування	1	0,5
12	Гіпотеза	2	0,5
РАЗОМ		32	6

3. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль 1. Логіка у загальній системі знань.

Тема 1. Предмет і значення логіки. Історія логіки

1. Теми рефератів, доповідей.

- 1.1. Місце логіки в системі гуманітарних знань.
- 1.2. Практичне значення логіки для юристів.
- 1.3. Штучні мови. Мова логіки.
- 1.4. Логіка як наука про закони та правила мислення людини.

2. Питання для самостійного вивчення

- 2.1. Теоретичне і практичне значення логіки.
- 2.2. «Логіка» це наука чи спосіб мислення?
- 2.3. Охарактеризуйте основні принципи «правильного» мислення.
- 2.4. Дайте характеристику традиційній та сучасній логіці.
- 2.5. Розкрийте особливості формальної та діалектичної логіки.

Тема 2. Поняття як форма мислення.

1. Теми рефератів, доповідей.

- 1.1. Класифікація понять та її відносний характер.
- 1.2. Практичне значення прийомів узагальнення і обмеження понять в діяльності юриста.
- 1.3. Суть та правила визначення понять.

2. Питання для самостійного вивчення

- 2.1. Який зв'язок існує між поняттям і словом?
- 2.2. Назвіть види понять за обсягом і змістом.
- 2.3. Сформулюйте істотні та неістотні ознаки понять.
- 2.4. Що визначають методи державного управління?
- 2.5. Розкрийте сутність механізмів державного управління.

Тема 2. Судження. Види суджень

1. Теми рефератів, доповідей.

- 1.1. Місце та роль судження у професійній діяльності юристів.
- 1.2. Суть та структура традиційної класифікації суджень.
- 1.3. Судження і речення. Будова суджень.

2. Питання для самостійного вивчення

- 2.1. Що таке судження?
- 2.2. У чому полягає пізнавальна роль судження?
- 2.3. Визначити структуру судження.
- 2.4. Судження типу А, Е, І, О.
- 2.5. Види суджень за змістом предиката.

Тема 3. Судження та дії над ними.

1. Теми рефератів, доповідей.

- 1.1. Прості та складні судження.
- 1.2. Відношення між судженнями.
- 1.3. Пізнавальна роль суджень.

2. Питання для самостійного вивчення

- 2.1. Що таке розподіленість терміну у судженні?
- 2.2. Які ви знаєте логічні змінні та логічні постійні?
- 2.3. Загальна характеристика відношень між судженнями.
- 2.4. Складні судження.
- 2.5. Таблиці істинності складних суджень.
- 2.6. Розподіленість термінів у судженнях.

Змістовий модуль 2. Закони логіки та умовивід

Тема 4. Основні закони логіки.

1. Теми рефератів, доповідей.

- 1.1. Місце логічних законів у професійній діяльності юристів.
- 1.2. Практичне застосування законів логіки в повсякденному житті.
- 1.3. Закони логіки як об'єктивна реальність.

2. Питання для самостійного вивчення

- 2.1. Розкрийте сутність терміну «закон логіки».
- 2.2. Загальна характеристика законів логіки.
- 2.3. Суть закону тотожності.
- 2.4. Закон суперечності.
- 2.5. Практичне застосування закону достатньої підстави.
- 2.6. Інші закони логіки.

Тема 5. Умовиводи. Безпосередні умовиводи.

1. Теми рефератів, доповідей.

- 1.1. Значення умовиводів.
- 1.2. Умовивід як основна логічна операція.
- 1.3. Форми утворення безпосереднього умовиводу.

2. Питання для самостійного вивчення

- 2.1. Чим відрізняється логічний вивід від умовиводу?
- 2.2. Вкажіть загальні характеристики умовиводів.
- 2.3. Що таке безпосередній умовивід?
- 2.4. Основні способи побудови безпосереднього умовиводу.

Тема 6. Опосередковані умовиводи. Дедукція.

1. Теми рефератів, доповідей.

- 1.1. Значення дедукції в професійній діяльності юристів.
- 1.2. Категоричний силізм як основа дедуктивних умовиводів.
- 1.3. Дедукція як базовий метод слідчого процесу.

2. Питання для самостійного вивчення

- 2.1. Загальна характеристика дедуктивних умовиводів.
- 2.2. Що таке простий категоричний силізм?

- 2.3. Види категоричного силогізму.
- 2.4. Правила категоричного силогізму.
- 2.5. Які фігури категоричного силогізму Вам відомі?
- 2.6. Модуси категоричного силогізму.

Змістовий модуль 3. Дедукція та індукція

Тема 7. Дедуктивні умовиводи.

1. Теми рефератів, доповідей.

- 1.1. Категоричний силогізм.
- 1.2. Навмисні та ненавмисні логічні помилки.
- 1.3. Значення аксіоми силогізмів.

2. Питання для самостійного вивчення

- 2.1. Вкажіть основні винятки із загальних правил категоричного силогізму.
- 2.2. Що таке категоричні силогізми з виділяючими засновками?
- 2.3. Достовірність категоричних силогізмів, побудованих із суджень можливості.
- 2.4. Який умовивід із категоричних силогізмів з імовірними засновками?

Тема 8. Дедуктивні умовиводи та їх види.

1. Теми рефератів, доповідей.

- 1.1. Складні силогізми та їх види.
- 1.2. Практичне використання скорочених силогізмів.
- 1.3. Складноскорочені силогізми та їх практичне застосування.

2. Питання для самостійного вивчення

- 2.1. Як будується умовно-категоричний силогізм.

2.2. Наведіть власні приклади та охарактеризуйте розподільно-категоричний силлогізм.

2.3. Умовно-розподільний силлогізм та його будова.

2.4. Достовірність умовиводів із суджень з відношеннями.

Тема 9. Поняття про індукцію.

1. Теми рефератів, доповідей.

1.1. Значення індукції в судовій практиці.

1.2. Спостереження та експеримент в професійній діяльності слідчого.

1.3. Види індуктивних умовиводів.

2. Питання для самостійного вивчення

2.1. Що таке індукція?

2.2. Чи можливий судовий процес без індуктивного знання?

2.3. Роль спостереження у слідчій діяльності.

2.4. Значення експерименту для сучасної науки.

Тема 10. Індуктивні умовиводи.

1. Теми рефератів, доповідей.

1.1. Зворотний зв'язок дедукції та індукції.

1.2. Індуктивні умовиводи у повсякденному житті.

1.3. Індукція та ймовірні умовиводи.

2. Питання для самостійного вивчення

2.1. Що таке повна і неповна індукція?

2.2. Чому індукція через простий перелік є найпопулярнішим видом індукції?

2.3. В чому особливість індукції через відбір фактів?

2.4. Роль наукової індукції.

2.5. Які методи встановлення причинних зв'язків між явищами Вам відомі?

Змістовий модуль 4. Методика мислення у процесі доведення

Тема 11. Умовиводи за аналогією.

1. Теми рефератів, доповідей.

- 1.1. Мислення за аналогією.
- 1.2. Місце аналогії у судовому пізнанні.
- 1.3. Аналогія у загальній системі людських знань.

2. Питання для самостійного вивчення

- 2.1. Поняття про аналогію.
- 2.2. Структура умовиводів за аналогією.
- 2.3. Які види умовиводів аналогією Вам відомі?

Тема 12. Доведення і спростування.

1. Теми рефератів, доповідей.

- 1.1. Доведення та судові докази.
- 1.2. Помилки в логічному ланцюжку доведення.
- 1.3. Пряме та непряме доведення.

2. Питання для самостійного вивчення

- 2.1. Що таке доведення?
- 2.2. Чим відрізняється доведення від судового доказу?
- 2.3. Яка побудова доведення?
- 2.4. Відомі Вам види доведення.
- 2.5. Структура спростування.

Тема 13. Гіпотеза.

1. Теми рефератів, доповідей.

- 1.1. Наукові та загальні гіпотези.
- 1.2. Версія та гіпотеза і їх взаємозв'язок.
- 1.3. Гіпотеза як форма розвитку знань.

2. Питання для самостійного вивчення

- 2.1. Що таке гіпотеза?
- 2.2. Охарактеризуйте загальну структуру гіпотези.
- 2.3. Відомі Вам види гіпотез.
- 2.4. Побудова версії у судовому дослідженні.
- 2.5. Як правильно перевірити версію?

Методи навчання

У процесі викладання курсу планується використовувати такі методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) метод: викладач організує сприймання та усвідомлення студентами інформації, а студенти здійснюють сприймання (рецепцію), осмислення і запам'ятовування її;
- репродуктивний: викладач дає завдання, у процесі виконання якого студенти здобувають уміння застосовувати знання за зразком;
- проблемного виконання: викладач формулює проблему і вирішує її, студенти стежать за ходом творчого пошуку (студентам подається своєрідний еталон творчого мислення);
- частково-пошуковий (евристичний): викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють студенти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності студентів);

– дослідницький: викладач ставить перед студентами проблему, і ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо.

– пояснювально-спонукальний метод викладання і частково-пошуковий метод учіння. Викладач частину навчального матеріалу подає в готовому вигляді, іншу частину

– через проблемні завдання; учні засвоюють навчальний матеріал як за допомогою репродуктивного, так і творчого, дослідницького методу;

– спонукальний метод навчання і пошуковий метод учіння.

Викладач ставить перед учнями проблемні питання і завдання, організовуючи їх самостійну діяльність; учні самостійно здобувають і засвоюють нові знання в основному без допомоги викладача

Методичне забезпечення

1. Підручники та посібники.
2. Методичні розробки із проведення практичних занять.
3. Навчально-методичний практикум.
4. Матеріали лекцій та практичних занять.
5. Методичні рекомендації щодо організації лекційних, практичних занять, індивідуальнодослідної роботи, самостійної роботи студентів.

9. Методи контролю

- поточний контроль знань;
- модульний контроль;
- підсумковий (семестровий) контроль у формі заліку.
- комплексна контрольна робота.
- підсумковий контроль у формі іспиту.

Житомирська політехніка	Міністерство освіти і науки України Державний університет «Житомирська політехніка»
------------------------------------	--

10. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота												Сума
Модуль 1						Модуль 2						
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	Т12	
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	60
Контрольна № 1					20	Контрольна № 2					20	40
Разом												100

4. Рекомендована література

Основна література

Першоджерела

1. Аристотель. Категорії. Про витлумачення. Перша аналітика. У 4 т., Т. 2. Київ, 1978.
2. Аристотель. Метафізика. // У 4-х т., Т. 1. К. 1978.
3. Гегель. Наука логіки. – Київ., 1999.
4. Декарт Р. Міркування про метод: щоб правильно спрямовувати свій розум і відшукувати істину в науках. К. 2001.
5. Тарський А. Поняття істини в формалізованих мовах. К. 1998.

Навчальні посібники:

6. Асмус В.Ф. Логіка. – Київ, 2009.
7. Бандурка О.М. Курс логіки. – К. : Літера ЛТД, 2002.
8. Берков В.Ф. Логіка. – Київ, 2002.
9. Гладунський В.Н., Гладунська Г.А. Логіка, част. 2. Львів 1996.
10. Дубицький І. Логіка – богословам. Івано-Франківськ 2003.

11. Дуцяк І. З. Логіка. Львів 1996.
12. Жеребкін В.Є. Логіка. – Харків-Київ : Основа-Знання, 2010.
13. Жоль К.К. Вступ до сучасної логіки. – К. : Либідь, 2018.
14. Івін О.А. Логіка. – К. : АртЕк, 1996.
15. Ішмуратов А.Т. Вступ до філософської логіки. К. 2016.
16. Карамишева Н. В., Бовтач С. В. Збірник логічних завдань. Львів, 2007.
17. Карамишева Н. В., Бовтач С. В. Навчальний посібник з логіки. Львів 2008.
18. Климишин І. А. Основи формальної логіки. Івано-Франківськ, 2006.
19. Конверський А.Є. Логіка: Четверта хвиля. - К., 2008.
20. Конверський А.Є. Логіка. – К. : Укр. центр духовної культури, 2004.
21. Орендарчук Г. О. Основи логіки: посібник для студентів вузів. Тернопіль 2011.
22. Руденко К.П. Логіка. – К. : Вища школа, 2006.
23. Середа В.Ю. Вчись мислити логічно. Київ: Знання, 2018.
24. Тофтул М.Г. Логіка. – К. : Академія, 2002.
25. Тофтул М.Г. Логіка / Підручник. – К. : Академія, 2018.
26. Тофтул М.Г. Логіка для юристів / Навчальний посібник. – Житомир : ОП «Житомирська облдрукарня», 2017.
27. Тофтул М.Г. Логічні задачі і зразки їх розв'язання. – К. : Дорадо, 2013.
28. Хоменко І.В., Алексюк І.А. Основи логіки. – К. : Золоті ворота, 2006.
29. Хоменко І.В. Логіка – юристам. – К. : Четверта хвиля, 2008.
30. Хоменко І.В. Логіка для юристів. – К., 2011.

Допоміжна література

31. Бондар Т. І. Логіка. Київ : Ліра, 2022. 399 с.
32. Конверський А. Є. Сучасна логіка: класична та некласична. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 580 с.

33. Партико З. В. Логіка. Підручник. Київ, 2019. 412 с.
34. Ряшко В.І. Логіка. Навчальний посібник. Київ, 2020. 311 с.
35. Титов В. Соціальна детермінація логічного знання // Філософська і соціологічна думка, №1 (1993).
36. Тофтул М. Г. Логіка. Словник-довідник. Київ : Академія, 2018. 341 с.
37. Філософія, логіка, філософія освіти. Кредитно-модульний курс. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 271 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

38. Карамишева Н. Логіка і правознавство (теоретичні і практичні заняття) : навч. посіб. Л. : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2012. – 120 с. – Режим доступу : <http://old.filos.lnu.edu.ua/Logika%20i%20pravoznavstvo.pdf>.
39. Логіка для правознавців [Текст] : навч. посіб. / [О. О. Бандура, О. І. Гвоздік, В. М. Кравець та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. – 144 с. – Режим доступу : <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/1702/1/%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%9A%D0%90%20%D0%B2%D0%B5%D1%80%BA%D0%B0.pdf>.
40. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни “Логіка” / уклад.: О. М. Юркевич, В. Д. Титов, С. Е. Зархіна та ін. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2013. – 90 с. – Режим доступу : http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/1876/1/NMP_0010.pdf
41. Проценко М.Г. Логіка [Текст] : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / [Укладач М. Г. Проценко]; Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України. – Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ", 2011. - 162 с.

Режим доступу : http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7573/1/Logic_Protsenko.pdf

42. Логіка для юристів. – Режим доступу : https://ab.uu.edu.ua/edu-discipline/logika_dlya_yuristiv.

43. Туляков, О. О. Логіка [Текст] : навчально-методичний практикум / Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”; [уклад. О. О.Туляков]. – Суми: ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2014. –71 с. Режим доступу : <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12144/1/Logik.%20Tasks%201.pdf>.

44. Шепетяк О. М. Ш48 Логіка. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Олег Шепетяк. – Київ: Фенікс, 2015. – 256 с. – Режим доступу : http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/10807/1/%D0%9B%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0_%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf.

5. ЗРАЗКИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Змістовий модуль 1. Логіка у загальній системі знань.

1. Логіка це –

- а) філософсько-богословська наука;
- б) філософська наука про закони правильного мислення;
- в) метод мислення;
- г) правильний послідовних підхід до вирішення проблеми;
- д) розділ математики.

2. Сприйняття – це:

- а) одна з форм чуттєвого (емпіричного) відображення дійсності;
- б) безпосередній процес міркування людини;
- в) інтуїтивна очевидність;

- г) одна з форм абстрактного мислення людини;
- д) фіксація певної думки за допомогою мови.

3. Автор праці «Про логічне, або про правила»

- а) Піфагор;
- б) Аристотель;
- в) Гіпократ;
- г) Демокріт;
- д) Архімед.

4. Паралогізм – це:

- а) один з різновидів логічних помилок;
- б) метод логіки;
- в) один з різновидів умовиводів;
- г) коло у визначенні;
- д) одна з форм абстрактного мислення людини.

5. Яку іншу назву має «логіка Аристотеля»?

- а) пряма;
- б) складна;
- в) індуктивна;
- г) дедуктивна;
- д) проста.

6. Хто був засновником індуктивної логіки?

- а) Р. Декарт;
- б) Ф. Бекон;
- в) Аристотель;
- г) Г. Лейбніц;
- д) Демокріт.

7. Квантор – це ...

- а) знак більшості;

- б) логічний оператор (показник) кількості;
- в) розділ логіки;
- г) давньогрецький логічний термін;
- д) логічний знак показника якості.

8. Хто ввів у логіку терміни S і P?

- а) Ф. Бекон;
- б) Демокріт;
- в) Геродот;
- г) Г. Лейбніц;
- д) Аристотель.

9. Засновником діалектичної логіки є...

- а) Ф. Гегель;
- б) І. Кант;
- в) Аристотель;
- г) Р. Декарт;
- д) Г. Лейбніц.

10. Хто є автором класичного підручника «Логіка», орієнтованого на студентів юридичних спеціальностей?

- а) Е. Фреге;
- б) Г. Лейбніц;
- в) В. Жеребкін;
- г) Д. Толстой;
- д) Дж. Мілль.

11. Між змістом та обсягом поняття існує взаємозв'язок:

- а) чим більшим є обсяг, тим більшим є зміст поняття;
- б) чим більшим є обсяг, тим меншим є зміст поняття і навпаки;
- в) чим більшим є обсяг, тим краще ясно суть поняття;
- г) чим меншим є обсяг, тим легше встановити істинність поняття;

д) чим меншим є обсяг, тим меншим є зміст поняття.

12. В залежності від обсягу, поняття можуть бути:

- а) одиничні;
- б) абстрактні;
- в) співвідносні;
- г) позитивні;
- д) негативні.

13. Якщо у понять немає спільних загальних ознак, то їх називають:

- а) безспіввідносними;
- б) тотожними;
- в) протилежними;
- г) незрівнюваними;
- д) загальними.

14. Поняття, які мають органічну єдність і не можуть мислитися окремо, називаються:

- а) співвідносні;
- б) безспіввідносні;
- в) реєструючи;
- г) загальні;
- д) часткові;

15. За кількістю судження є:

- а) існування;
- б) необхідності;
- в) дійсності;
- г) стверджувальні;
- д) часткові.

16. Назвіть вид судження: «Леонід Каденюк – перший український космонавт»:

- а) частковозаперечне;
- б) судження дійсності;
- в) судження ймовірності;
- г) заперечувальне;
- д) судження необхідності.

17. У відношенні підпорядкування (за «логічним квадратом») можуть перебувати судження типу:

- а) А – І;
- б) І – А;
- в) О – Е;
- г) А – О;
- д) А – Е.

Змістовий модуль 2. Закони логіки та умовивід

18. Скільки логічних законів вивів Аристотель?

- а) 3;
- б) 4;
- в) 6;
- г) 1;
- д) 13.

19. Хто є автором четвертого закону логіки «Достатньої підстави»?

- а) Р. Декарт;
- б) Аристотель;
- в) Ф. Гегель;
- г) Демокріт;
- д) Г. Лейбніц.

20. Під законами логіки в сучасній логіці висловлювань мають на увазі судження, які:

- а) можуть бути істинними або хибними одночасно;
- б) завжди хибні (логічні суперечності);
- в) є очевидними та відображають визначеність, несуперечність, послідовність і обґрунтованість
- г) утворюються внаслідок класифікації понять.
- д) можуть бути істинними або хибними (виконувані).

21. Зазначте, який закон логіки застосований у твердженні: «Я склав екзамен з логіки на відмінно завдяки акуратному відвідуванню занять, систематичній самостійній роботі над курсом, опрацюванню навчальної літератури, активній участі в семінарських і практичних заняттях»:

- а) тотожності;
- б) заборони суперечності;
- в) комутативності;
- г) виключеного третього;
- д) достатньої підстави.

22. Зазначте, яке правило логіки, що впливає із закону логіки, порушується в наведеному прикладі: «Студент Іван Корольов спочатку стверджував, що він здав сесію успішно, завдяки допомозі при підготовці до іспитів, яку йому надавала Даша Петрова. Потім він запевняв, що здав би сесію і без допомоги Даші Петрової»:

- а) те, що впливає із закону тотожності;
- б) те, що впливає із закону достатньої підстави;
- в) те, що впливає із закону заборони суперечності;
- г) те, що впливає із закону виключеного третього;
- д) правило логіки не порушується.

23. Визначте, вимоги якого формально-логічного закону порушені в наведеному міркуванні:

«1. Ручка – це предмет, завдяки якому пишуть в зошитах.

2. Ручка – це предмет, за допомогою якого відкривають та закривають двері.

3. Отже, ручка це один предмет, яким пишуть у зошитах, а також відкривають та закривають двері».

- а) виключеного третього;
- б) достатньої підстави;
- в) заборони суперечності;
- г) закони не порушено.
- д) тотожності.

24. Встановіть, який формально-логічний закон представлений формулою $(A \wedge B) \leftrightarrow (B \wedge A)$:

- а) виключеного третього;
- б) достатньої підстави;
- в) заборони суперечності;
- г) закон комутативності;
- д) тотожності.

25. Встановіть, який формально-логічний закон представлений формулою **Якщо А, то В:**

- а) виключеного третього;
- б) достатньої підстави;
- в) заборони суперечності;
- г) закон комутативності;
- д) тотожності.

26. Встановіть, який формально-логічний закон представлений формулою $A = A; A \rightarrow A$.

- а) виключеного третього;
- б) достатньої підстави;
- в) заборони суперечності;

г) закон комутативності;

д) тотожності.

27. Встановіть, який формально-логічний закон представлений формулою $A \leftrightarrow \neg \neg A$:

а) виключеного третього;

б) достатньої підстави;

в) закон суперечності;

г) закон комутативності;

д) тотожності.

28. Встановіть, який формально-логічний закон представлений формулою $A \vee \neg A$, або $\neg A$:

а) виключеного третього;

б) достатньої підстави;

в) закон суперечності;

г) закон комутативності;

д) тотожності.

29. Г. Лейбніц сформулював такий логічний закон:

а) тотожності;

б) достатньої підстави;

в) закон суперечності;

г) закон комутативності;

д) виключеного третього.

Змістовий модуль 3. Дедукція та індукція

30. Найбільш складна форма мислення, яка встановлює нові зв'язки між предметами і явищами на основі вже відомих, це:

а) поняття;

б) умовивід;

- в) судження;
- г) сприйняття;
- д) протиставлення.

31. Безпосередній умовивід має таку структуру:

- а) висновок – засновок – висновок;
- б) засновок – засновок – висновок;
- в) засновок – висновок;
- г) висновок – засновок;
- д) засновок – висновок – засновок;

32. Дедуктивний умовивід має таку структуру:

- а) висновок – засновок – висновок;
- б) засновок – засновок – висновок;
- в) засновок – висновок;
- г) висновок – засновок;
- д) засновок – висновок – засновок;

33. Судження, яке віддзеркалює відомі знання, називається:

- а) завершення;
- б) висновок;
- в) засновок;
- г) правда;
- д) заключення.

34. Судження, яке віддзеркалює невідомі (нові) знання, називається:

- а) менший засновок;
- б) висновок;
- в) засновок;
- г) правда;
- д) обґрунтовуюче знання.

35. Висновок буде істинним (достовірним) якщо:

- а) якщо хоча б один засновок істинний за змістом;
- б) не залежить від засновоків;
- в) якщо більший засновок загальностверджувальне судження;
- г) правда завжди перемагає;
- д) якщо обидва засновки істинні за змістом.

36. Висновок може бути ймовірним, якщо:

- а) якщо хоча б один засновок ймовірний;
- б) якщо обидва засновки ймовірні;
- в) не залежить від засновоків;
- г) якщо менший засновок загальностверджувальне судження;
- д) висновок завжди неточний.

37. Формальна логіка розрізняє такі види умовиводів:

- а) сукупні;
- б) опосередковані та безпосередні;
- в) продуктивні.
- г) традиційні;
- д) безвідносні.

38. Висновок будується лише на одній посилці у таких умовиводах:

- а) опосередкованих;
- б) безпосередніх;
- в) дедуктивних;
- г) індуктивних;
- д) правдивих.

39. Рух думки йде від загальної закономірності до часткового випадку у таких умовиводах:

- а) у яких все відомо;
- б) безпосередніх;
- в) дедуктивних;

г) індуктивних;

д) правдивих.

40. Рух думки йде від часткових випадків до загальної закономірності у таких умовиводах:

а) за аналогією;

б) безпосередніх;

в) дедуктивних;

г) індуктивних;

д) у яких все відомо.

Змістовий модуль 4. Методика мислення у процесі доведення

41. Рух думки йде від одного часткового випадку до іншого часткового випадку у таких умовиводах:

а) сукупних;

б) за аналогією;

в) дедуктивних;

г) індуктивних;

д) безспіввідносних.

42. Висновок базується на двох посилках, які є простими судженнями і зв'язані з загальним для них поняттям, у:

а) силігізмах;

б) у загальностверджуючих судженнях;

в) розподільних умовиводах;

г) еквівокаціях;

д) традуктивних умовиводах.

43. Виділіть аксіому силігізму:

а) у силігізму мають бути лише засновок і висновок;

- б) якщо одна з посилок негативна, то висновок може бути ствердним і заперечувальним;
- в) у силогізмі мають бути лише три терміни (суб'єкт, предикат і середній термін);
- г) якщо один із засновків частковий то висновок буде частковим або загальним;
- д) умовивід можливий, якщо обидва засновки заперечувальні.

44. Науковим спором є:

- а) дискусія;
- б) аргументація
- в) сутичка;
- г) суперечка;
- д) розмова з використанням логіки.

45. Рух думки йде від загальної закономірності до часткового випадку у таких умовиводах:

- а) у яких все відомо;
- б) безпосередніх;
- в) дедуктивних;
- г) індуктивних;
- д) правдивих.

46. Рух думки йде від часткових випадків до загальної закономірності у таких умовиводах:

- а) за аналогією;
- б) безпосередніх;
- в) дедуктивних;
- г) індуктивних;
- д) у яких все відомо.

**Житомирська
політехніка**

**Міністерство освіти і науки України
Державний університет «Житомирська політехніка»**